

УДК 801.511

## АМЕРИКАНСЬКИЙ СТУДЕНТСЬКИЙ СЛЕНГ: ЛІНГВОКОГНІТИВНІ АСПЕКТИ

*В.О. Дорда (Суми)*

Стаття присвячена лінгвокогнітивним аспектам сленгу, його статусу у парадигмі ненормативної лексики англійської мови. Розглядаються доробки вітчизняних та зарубіжних дослідників сленгу, вивчаються різні підходи до визначення сленгу та адгерентних понять. Робиться спроба намітити перспективи вивчення його соціально-лінгвістичних параметрів. Надано власну концепцію американського студентського сленгу.

**Ключові слова:** сленг, дискурс, ненормативна лексика, колоквиалізм, соціолінгвістичний.

**Дорда В.А. Американский студенческий сленг: лингвокогнитивные аспекты.** Стаття посвящена лінгвокогнітивним аспектам сленга, его статусу в парадигме ненормативной лексики английского языка. Рассматриваются работы отечественных и зарубежных исследователей сленга, изучаются разные подходы к определению сленга и адгерентных понятий. Делается попытка наметить перспективы изучения его социально-лингвистических параметров. Представлена авторская концепция американского студенческого сленга.

**Ключевые слова:** сленг, дискурс, ненормативная лексика, коллоквиализм, социолінгвістический.

**Dorda V.O. American Student Slang: Linguo-Cognitive Aspects.** The article deals with linguo-cognitive aspects of slang, its status in the paradigm of the English foul language. The works by domestic and foreign scholars, different approaches to slang definition and adherent notions are being analysed. The author tries to work out the future trends of its social and linguistic characteristics study and to give his own concept of American student slang.

**Key words:** slang, discourse, foul language, colloquialism, sociolinguistic.

Проблематика соціально-культурних чинників мовного спілкування, зокрема, сленгу є предметом постійного наукового пошуку сучасної лінгвістики. Різні аспекти сленгу вивчалися у працях Еріка Патріджа [25; 26], Генрі Менкена [23], І.Р. Гальперіна [4], О.Д. Швейцера [13]. Соціолінгвістичні параметри американського сленгу, зокрема, досліджувалися у працях Вільяма Лабова [21], М.М. Маковського [9], Джонатана Лайтера [22], Коні Ібл [16], Ю.А. Зацного [7], І.А. Гонти [5] О.Л. Клименко [8]. В.В. Балабін вивчає сленг в американському дискурсі [1]. Утім властивості студентського сленгу США, що справляє суттєвий вплив на мовлення сучасної молоді в англomовному світі в цілому та визнаний важливим джерелом поповнення мовного складу, залишаються недостатньо розкритими. Усе це зумовлює обрання об'єктом нашого дослідження американський студентський сленг,

а предметом – його статус у парадигмі інших соціолектів англійської мови.

Метою цієї розвідки є критичний теоретичний аналіз і переосмислення доробків щодо визначення поняття “сленг” та спроба надання власного бачення американського студентського сленгу та його ролі у дискурсі.

Дослідники дискурсу визначають його як форму використання мови (language in use), “мовний корелят відповідної сфери комунікативно-мовленнєвої діяльності, людської свідомості та практики” [6, с. 105]. І.С. Шевченко експлікує дискурс як інтегральну частину мисленнєво-комунікативної діяльності, сукупність процесу й результату, позалінгвальних і власне лінгвальних прагматичних, соціальних, когнітивних аспектів, які обумовлюють вибір мовних засобів [6, с. 106].

Актуальність дослідження зумовлюється інтересом учених до модусів мовлення і мовленнєвої діяльності, до виявлення тенденцій та канонів соціальних груп, омовленню їх поведінки. Студентський сленг пов'язаний із соціальною стратифікацією американського суспільства, його соціальною диференціацією (соціально-груповою, соціально-демографічною, віковою), які на часі є недостатньо вивченими в науковій картині.

Питаннями **сленгу** займалися за традицією лексикографи, які перевагу надавали його структурі, залишаючи лакунарними теоретичні розробки проблеми. Збирачі сленгової лексики (СЛ) минулого та упорядники лексикографічних видань (Ф.Гроуз та К.Готтен) відіграли значну роль у вивченні ненормативної лексики (НнорЛ), її діахронного і панхронного аналізу як соціолінгвістичного явища [25, с. 289].

Вагомим внеском у дослідження американського сленгу є праця Генрі Менкена “American Language” [23]. На його думку, сленг – категорія загального розповсюдження, що перебуває за межами загальноприйнятих мовних норм. Учений, стверджує, що “тривалість життя” одних сленгових одиниць (СО) визначається століттями, інші ж “безславно” гинуть, ледь з'явившись на світ.

Суттєвим кроком у вивченні питання ненормативної лексики став доробок британського лексикографа Еріка Патріджа. У працях, присвячених різним аспектам сленгу Ерік Патрідж спробував визначити місце СЛ в “системі координат” ненормативної лексики, зіставивши сленг із дотичними лексико-стилістичними категоріями; психолінгвістичні фактори, на думку вченого, зумовлюють появу стилістично зниженої лексики. Ерік Патрідж одним із перших підняв питання про таксономію сленгу та його видів. Він простежив культурно-історичні передумови неформального мовлення, його популярності на північноамериканському континенті. Вперше опублікована понад 40 років тому, праця залишається актуальною, охоплює значну кількість СО англomовного світу, простежує їх етимологію. Трактатування ученим сленгової проблематики є і тепер базисним для сучасних теоретичних та прикладних праць зі сленгознавства.

Сленг розглядався переважно в ракурсі лексико-стилістичних характеристик до кінця першої половини 20 ст. І хоча окремі дослідники ще з кінця 18 ст. звернули увагу на найрізноманітніші вияви соціальної природи сленгу (наприклад, функціонування в обмежених соціоконтекстах), саме в 20 ст. було виокремлено суттєвий маркер цієї лексики – соціальний. Ще у 1926 році Г. Бредлі розглядав “інтенцію мовця” як вагомий фактор в ідентифікації сленгу [14, с. 207]. Дж. След, а за ним Г. Дрейк, привернули увагу до психосоціальної мотивації користувачів сленгового лексикону [15, с. 63–65; 27, с. 699].

У радянській лінгвістиці соціолінгвістичний підхід до студіювання сленгу розглядався визначним ученим у галузі філософії лінгвістики та соціолінгвістики Марком Михайловичем Маковським. Він один із перших поставив під сумнів тезу, що під сленгом слід розуміти лише альтернативний вокабуляр [9, с. 278]. За його переконанням, це явище охоплює окрім лексичного рівня мови ще й фонологічні, орфографічні, морфологічні, а, найголовніше, граматичні особливості. Сленг, за М.М. Маковським, – історично складена лінгво-соціальна норма, яка реалізується на рівні мовлення (фонетика, граматики, лексика), генетично й функціонально відмінна від жаргонних і професійних елементів мови; семантика сленгових лексем не завжди сягає стилістичного переосмислення, СО не обов'язково використовуються для створення стилістичного ефекту [9, с. 22–23]. Учений підрозділяв соціальні різновиди мови (інакше, соціальні діалекти) на професійні, жаргони (арго), застосовувані окремою соціальною групою з метою мовної ізоляції, та сленг.

Адгерентними до сленгу є жаргонізми, кант, арго, колоквіалізми, між якими чіткі межі важко встановити. Складність диференціації полягає в тому, що межі між ними розмиті, тому що ЛО перебувають у стані перманентної флуктуації або взагалі накладаються. “Стертість” границь є результатом того, що значна кількість ЛО оперують у спільному функціонально-стилістичному ареалі [10, с. 26].

Якщо порівнювати сленг з діалектом, то **діалект** є більш сталим явищем: основні діалекти, особливо географічні, в сукупності своїх фонологічних, граматичних та лексичних компонентів існують в мові давно, в той час як СО недовготривкі (“more ... ephemeral than ordinary language” [18, с. 17] Спільним для сленгу та діалектів є те, що вони використовуються, переважно, в усній комунікації.

Щодо **канту**, Ерік Патрідж визначав його як технічний термін для позначення вокабуляру представників злочинного світу [25, с. 66]. Він вважав, що кант має обмежений ареал поширення порівняно зі сленгом, оскільки ті, хто послуговуються ним, зацікавлені у збереженні секретності свого мовного коду, тобто сленг універсальний, в той час як кант соціально і професійно обмежений. Стюарт Флекснер, розуміє під кантом розмовну ідіоматику, яка побутує в колі представників певної професії, секти, класу, вікової групи чи будь-якої підгрупи американської культури [18, с. 18]. Таке тлумачення канту співпадає з визначенням у Енциклопедії Британіка: кант складається з нетехнічних слів та виразів обмеженого вжитку, що належать до якоїсь професійної, етнічної, вікової групи, або групи, утвореної за інтересами, хобі [29, с. 871].

У термін “**арго**” соціологи та соціолінгвісти США схильні вкладати поняття особливого вокабуляру групи, об’єднаної спільними інтересами, фахом, видами діяльності тощо [22, с. 16]. Таке означення ототожнює арго із “ситуативним діалектом” або “функціональним варіантом”, тобто “регістром” [19, с. 276–282].

Диференціація сленгового лексику та колоквіалізмів є складним завданням. Згідно із В.А. Кухаренко, **колоквіалізми** – загально-родова група слів, що позначають повідомлення як неформальне, неофіційне та розмовне, як такі, що містять у своєму складі сленг, жаргонізми, вульгаризми та діалектизми [20, с. 30–33]. Ю.М. Скребньов розглядає колоквіалізми як “слова, забарвлені неформальністю чи фамільярністю” [11, с. 65]. Такі визначення все ж не пропонують критеріїв чіткого розмежування між колоніалізмом і сленгом. Деякі лексикографи, Стюарт Флекснер зокрема, займались

пошуками критеріїв розмежування сленгу та колоквіалізмів в ендозоні соціопсихологічного функціонування. Сленг сигналізує, що учасників комунікації єднає якийсь особливий зв’язок (‘enjoy a special fraternity’), в той час як колоквіалізми позначають неформальну соціоситуацію [18, с. 17]. Складність проведення межі між колоквіалізмами та СО, ілюструє уривок із книжки *Street Talk-2' (Slang used by teens, rappers, surfers & popular American TV shows)* Девіда Берка:

*‘Our next story comes on the heels of yesterday’s heist which was carried out in broad daylight at the First State Bank. This morning, the same two thieves knocked off a flower shop in the same area. A crackdown is underway in order to nab these men as they face up to two years in the State Pen. Witnesses are being asked to come forward to help authorities put the two men behind bars. Some of the city’s private eyes are lying in wait for these men to pull their next bank job at which time they’ll see to it that it backfires. For the time being, these crooks are at large’* [28, с. 126].

Девід Берк кваліфікує виділені одиниці як сленгізми. Словник Роберта Чепмена трактує далеко не всі з наведених 18 одиниць так, як Д.Берк: лише 8 з них зафіксовані цим виданням (*heist, knock off, crackdown, nab, State Pen, private eyes, pull a job, crooks*) [24]. За даними видання *The Oxford English Reference Dictionary* (1996), у цитованому уривку сленг представлений лише чотирма лексичними одиницями: *heist, knock off, State Pen* та *bank job* [30]. Всі ж решта виділених одиниць марковані як колоквіалізми, ‘*informal*’ (*private eye, pull (a robbery), crook, nab, crackdown*), стилістично нейтральні (*come on the heels of, at large, backfire, come forward, carry out, behind bars, lie in wait, under way in broad daylight*) [30]. Примітно, що ‘*Dictionary of Phrasal Verbs*’ подає фразове дієслово ‘*knock off*’ в значенні “грабувати” з поміткою ‘*very informal*’ [17]. При цьому поміткою “*slang*” автори словника не послуговуються.

Процес віддалення розмовної мови в американському варіанті англійської мови від розмовної у британському варіанті, на якому наголошував Ерік

Патрідж ще в першій половині 20 ст. [25, с. 303], Генрі Менкен називав “колоквіалізацією” американського варіанту і пророкував, що він прогресуватиме [25, с. 307]. Сучасні тенденції в ендозоні лексики на американському континенті засвідчують слухність міркувань Г. Менкена. Власне цим процесом пояснюють “розмитість” меж між колоквіалізмами та сленгом у США [26, с. 75].

Проблеми диверсифікації дискурсу та його варіативності є найважливішими теоретичними питаннями сьогодення [2, с. 12]. Так, В.Б. Бурбело виділяє типи дискурсів за домінуючим комунікативним модусом й відповідними мовними та функціональними ознаками. Зокрема, розрізняються побутовий, пізнавальний, прописовий та художній дискурси, які мають історично зумовлені різновиди [4, с. 82].

З іншої точки зору О.С. Сищиков виокремлював дискурси за критеріями: форми суспільної свідомості (політика, право, мораль, мистецтво, філософія, наука, релігія), види діяльності і суспільні відносини, що виникають винятково на основі суспільних потреб [12, с. 7].

Класифікація дискурсу з урахуванням двох основних факторів: сфер функціонування і характеру комунікації запропонована А.Д. Беловою [2, с. 12]. За сферами комунікації виділені наступні типи дискурсу: академічний, бізнес-дискурс, дипломатичний, переговорів, політичний, педагогічний, рекламний, релігійний, риторичний, сімейного спілкування, медичний, психотерапія юридичний, ергодічний, Інтернет-дискурс. За характером комунікації – спонтанний, підготовлений, офіційний, неофіційний, чоловічий, жіночий, дитячий, дискурс підлітків, людей похилого віку, аргументативний, конфліктний, авторитарний, лайливий

Дослідник американського військового сленгу В.В. Балабін виходить із розуміння сленгу як “ненормативної, неформальної, стилістично зниженої мови порівняно великого прошарку населення, що використовується з метою здійснення певних мовленнєвих функцій (експресивної, оцінкової, корпоративної, пейоративної, евфемістичної тощо) і складається з одиниць-сленгізмів, що мають різну лексикографічну маркованість” [1, с. 37].

Американський сленг тлумачиться У.О. Потятиник як “особливий соціостилістичний субваріант ненормативної англійської мови у США із наскрізною соціодемографічною дистрибуцією, який характеризується: соціопсихологічною мотивацією вживання; соціостилістичною зниженістю повідомлення; домінуванням конотативного компонента над денотативним; неодмінно більш чи менш обмеженою функціональністю; неоднорідністю складу; надлексикалізацією певних сфер” [10, с. 38]

За нашою концепцією, **американський студентський сленг** є нормативно зниженим, емоційно забарвленим, функціонально обмеженим мовним субкодом соціально-вікової групи студентської молоді, що відображає її світогляд і ціннісні орієнтири і виконує комунікативну, номінативну, когнітивну, емотивно-експресивну, презентаційну, евфемістичну функції.

Студентський дискурс належить до різновидів дискурсу за характером комунікації та сферою використання. Сленг належить до повсякденної лексики; сленгові словосполучення описують: людину (чоловіка/жінку): *jailbait* “a young woman, or young women collectively, considered in sexual terms but under the age of consent”, *jersey chaser* “a lady who wants to get with football/basketball players”, *meathead* “a guy of low intelligence and a thick neck”; *sonny* “an extremely good-looking male”; стан і відчуття людини (дуже часто після прийому алкоголю, наркотиків, різних станів стресу): *beeracle* “a miracle that is caused by drinking beer”; *beer goggles* “one’s perception when under the influence of alcohol”; *DUI* “short for Dialing Under the Influence”; гроші: *cash cow*, *money tree* “an ATM”; *yuppie food coupons* “\$20 bills”; автотранспортні засоби: *penalty box* “the area behind the back seat of a SUV, which usually accommodates the sixth passenger who needs a ride”; *flip a bitch* “to make a sharp left or a U-turn”; одяг: *to go commando* “not to wear any underwear”; *daisy dukes* “short shorts made from cut-off jeans”; соціальні відносини: *exit strategy* “the plan to get of a relationship”; *to parent-proof* “to prepare a room for a visit from the parents”; а також емоції, спілкування, навчання [31]. Це свідчить, що сленгізації підля-

гають поняття, що є найбільш важливими, актуальними, часто вживаними американськими студентами; що належать до найбільш “виділених” сфер у їх картині світу.

Таким чином, одиниці студентського сленгу увібрали в себе не тільки жаргонізми маргінальних груп, але і є одним із самих потужних каналів їхньої популяризації й асиміляції в загальному сленгу й – в окремих випадках – у розмовній лексиці літературної мови. Студентський сленг є одним із джерел поповнення лексики американського варіанта літературної мови й одним з елементів американської культури. Важлива відмінність спеціального студентського сленгу від інших груп ненормативної лексики в тому, що це відкрита, проникна система – з одного боку, а з іншого, – деякі одиниці студентського сленгу, набуваючи більшої популярності і розширивши сферу свого вживання, стають частиною загального сленгу. Перспективи його дослідження вбачаємо у вивченні соціолінгвістичних параметрів американського студентського сленгу, процесів сленгізації та десленгізації в сучасній англійській мові.

#### ЛІТЕРАТУРА

1. Балабін В.В. Сучасний американський військовий сленг як проблема перекладу / В.В. Балабін. – К. : Логос, 2002. – 313 с. 2. Белова А.Д. Поняття “стиль”, “жанр”, “дискурс”, “текст” у англійській лінгвістиці / А.Д. Белова // Вісник Іноземна філологія. – К., 2002. – Вип. 32–33. – С. 10–14. 3. Бурбело В.Б. Сучасні концепції дискурсу та лінгвопрагматичні засади дискурсології / В.Б. Бурбело // Іноземна філологія. – К., 2002. – Вип. 32–33. – С. 79–84. 4. Гальперин І.Р. О терміне «сленг» / І.Р. Гальперин // Вопросы языкознания. – 1956. – № 6. – С. 107–114. 5. Гонта І.А. Структурні й семантичні особливості композит-метафор в американському сленгу : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 “Германські мови” / І.А. Гонта. – К., 2000. – 20 с. 6. Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен : монографія / [Л.Р. Безугла, Є.В. Бондаренко, П.М. Донець та ін.] ; під заг. ред. І.С. Шевченко. – Харків : Константа, 2005. – 356 с. 7. Зацний Ю.А. Розвиток словникового складу сучасної англійської мови / Ю.А. Зацний – Запоріжжя : Вид-во Запорізь. держ. ун-ту, 1998. – 430 с. 8. Клименко О.Л.

Поповнення словникового складу англійської мови з нелітературних підсистем : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 “Германські мови” / О.Л. Клименко. – Харків, 2000. – 20 с. 9. Маковский М.М. Языковая сущность современного английского сленга / М.М. Маковский // Иностран. яз. в школе. – 1962. – № 4. – С. 102–113. 10. Потятиник У.О. Соціолінгвістичні та прагматистичні аспекти функціонування сленгової лексики (на матеріалах періодики США) : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Уляна Олексіївна Потятиник. – Львів, 2003. – 246 с. 11. Скребнев Ю.М. Основы стилистики английского языка / Ю.М. Скребнев. – М. : Астрель, 2000. – 224 с. 12. Сыщиков О.С. Имплицитность в деловом дискурсе : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.04. “Германские языки” / О.С. Сыщиков. – Волгоград, 2000. – 24 с. 13. Швейцер А.Д. История американского варианта английского языка: дискуссионные проблемы / А.Д. Швейцер // Вопросы языкознания. – 1995. – № 3. – С. 77–91. 14. Bradley H. Slang / H. Bradley // The Encyclopaedia Britannica. – 13<sup>th</sup> ed. – London : The Britannica, Inc., 1926. – Vol. 25. – P. 207–210. 15. Drake G.F. The Social Role of Slang / G.F. Drake // Language: Social Psychological Perspectives ; ed. by H. Giles. – Oxford : Pergamon Press, 1980. – P. 63–70. 16. Eble C. Slang and Sociability: in-group language among college students / C. Eble. – Chapel Hill, NC : University of North Carolina Press, 1996. – 228 p. 17. Dictionary of Phrasal Verbs ; ed. by J. Sinclair. – London : Collins, 1990. – 491 p. 18. Flexner S.B. Preface to the Dictionary of American Slang / S.B. Flexner // New Dictionary of American Slang; Comp. by R. Chapman. – New York : Harper and Row, 1986. – P. XVII–XXVIII. 19. Holms J. An Introduction to Sociolinguistics / J. Holms/ – New York : Longman, 1997. – 412 p. 20. Kukharenko V.A. A Book of Practice in Stylistics / V.A. Kukharenko. – Вінниця : Нова книга, 2000. – 160 с. 21. Labov W. The Study of Non-Standard English / W. Labov. – Champaign, Ill. : National Council of Teachers of English, 1970. – 73 p. 22. Lighter J.E. Introduction: What is Slang? / J.E. Lighter // Random House Historical Dictionary of American Slang. Comp. by J. Lighter; ed. by J. Sheidlower. – New York : Random House, 1994. – Vol.1. – P. xi–xxxvii. 23. Mencken H.L. The American Language / H.L. Mencken. – New York : A.A. Knopf, 1992. – 777 p. 24. New Dictionary of American Slang ; Comp. by R. Chapman. – New York : Harper and Row Publishers, 1986. – 485 p. 25. Partridge E. Slang Today and Yesterday / E. Partridge. – New York : The

- 
- Macmillan, 1934. – 476 p. 26. Partridge E. Usage and Abusage / E. Partridge. – Penguin Books, 1973. – 380 p. 27. Sledd J. On Not Teaching English Usage / J. Sledd // English Journal. – 1965. – Vol. 54. – P. 698–703. 28. Steet Talk-2 / Comp.by D. Burke. – San Francisko : Optima Books, 1992. – 254 p. 29. The New Encyclopaedia Britannica. – Macropaedia. – 15<sup>th</sup> ed. – Encyclopaedia Britannica Inc., 1993. – Vol. 10. – P. 871–872. 30. The Oxford English Reference Dictionary. – Oxford : OUP, 1996. – 1686 p. 31. Turd Ferguson and the Sausage Party. An Uncensored Guide to College Slang / [Comp.by Ben Applebaum and Derrick Pittman]. – Universe, Inc., Lincoln. – 85 p.